

Sygn. akt III U 894/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy	w O.	Wydział III
Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych		

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Grażyna Załęska-Bartkowiak

Protokolant: sekretarz sądowy Emilia Kowalczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 marca 2013 r. w O.

sprawy z odwołania J. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania J. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 17 października 2012 r. **znak** (...) -101/R

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż J. T. ma obowiązek zapłaty odsetek od nienależnie pobranych świadczeń począwszy od dnia 24.10.2012r.;

2. w pozostałym zakresie umarza postępowanie.

/-/ na oryginale właściwy podpis

Na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 8 stycznia 2014r., sygn. akt III AUa 734/13:

oddala apelację.

/-/ na oryginale właściwe podpisy

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17.10.2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. zobowiązał J. T. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z tytułu renty rodzinnej za okres od dnia 01.02.2010r. do dnia 30.09.2011r. i od dnia

01.12.2010r. do dnia 30.09.2012r. w kwocie 22.070,42zł wraz z odsetkami, które na dzień wydania decyzji wyniosły 3.794,65zł.

J. T. wniósł odwołanie od decyzji. Podniósł, że w okresie od dnia 01.10.2010r. do dnia 23.11.2011r. kontynuował naukę na studiach, przy czym na innym kierunku i złożył stosowne zaświadczenie potwierdzające ten fakt. Wobec powyższego wniósł o uznanie, że w w/w okresie miał prawo do pobierania renty rodzinnej i wypłacone mu świadczenie w tym okresie nie było świadczeniem nienależnym.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. wobec złożenia dokumentu o kontynuowaniu nauki wydał kolejną decyzję z dnia 22.11.2012r., którą zmienił decyzję z dnia 17.10.2012r. i uznał, że J. T. pobrał nienależnie świadczenie w następujących okresach: od dnia 01.02.2010r. do dnia 30.09.2010r. i od dnia 01.12.2011r. do dnia 30.09.2012r. zobowiązując go z tego tytułu do zwrotu kwoty 13.397,93zł oraz odsetek liczonych na dzień wydania decyzji w wysokości 2.223,82zł.

Organ rentowy wniósł ostatecznie o oddalenie odwołania w zakresie, który nie obejmuje treści decyzja z dnia 22.11.2012r.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

J. T. (ur. (...)) jest uprawniony do pobierania renty rodzinnej od dnia 27.09.1991r.

W niniejszej sprawie spór sprowadzał się jedynie do okoliczności, czy J. T. był uprawniony do pobierania renty rodzinnej w okresie od dnia 01.10.2010r. do dnia 23.11.2011r. Innych okresów wynikających z zaskarżonej decyzji J. T. bowiem nie kwestionował.

Kwestia, będąca przedmiotem sporu pomiędzy stronami postępowania, została rozstrzygnięta kolejną decyzją ZUS z dnia 22.11.2012r., w której ZUS w całości uwzględnił roszczenie J. T. wynikające z odwołania od decyzji z dnia 17.10.2012r. W decyzji z dnia 22.11.2012r. ZUS uznał bowiem, że J. T. nie ma obowiązku zwrotu wypłaconej mu renty rodzinnej w okresie od dnia 01.10.2010r. do dnia 30.11.2011r., gdyż był wówczas uprawniony do jej pobierania.

Zgodnie z art.477¹³kpc – zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd – przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony – powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części.

Mając to na uwadze, Sąd umorzył postępowanie w tym zakresie na mocy art.477¹³kpc.

Jednakże Sąd, rozpoznając przedmiotową sprawę, dostrzegł, iż ZUS nieprawidłowo obliczył odsetki od nienależnie pobranego świadczenia. Z zaskarżonej decyzji wynika bowiem, że ZUS stoi na stanowisku, że odsetki biegą od daty wypłaty nienależnie pobranego świadczenia.

Tymczasem w ocenie Sądu w przypadku nienależnie pobranych świadczeń odsetki biegą od następnego dnia od doręczenia decyzji o obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Ze zwrotnego poświadczenia odbioru wezwania zaskarżonej decyzji (k.175 a.r.) wynika, że J. T. odebrał tę decyzję dnia 23.10.2012r. Wobec powyższego odsetki od nienależnie pobranego świadczenia ustalonego ostatecznie decyzją z dnia 22.11.2012r. na kwotę 13.397,93zł biegą od dnia 24.10.2012r.

Taka wykładnia przepisów znajduje swe uzasadnienie w treści art.84 ust.1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009, Nr 205, poz.1585 ze zm.).

Zgodnie z tym przepisem - osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego (z uwzględnieniem ust. 11 tego przepisu, który nie ma zastosowania w tej sprawie). W kwestii interpretacji tego przepisu, a w szczególności w kwestii rozumienia odesłania do prawa cywilnego wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 03.02.2010r.

(I UK 210/09). Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że nie można tego odesłania traktować tak szeroko, że miałyby ono umożliwiać poszukiwanie w prawie cywilnym terminu wymagalności świadczeń podlegających zwrotowi a w konsekwencji terminu, od którego można żądać odsetek.

W ocenie Sądu Najwyższego sprzeciwia się temu wykładnia językowa. „Zasady prawa cywilnego”, których dotyczy odesłanie, odnoszą się jedynie do odsetek. Zasadą określoną w prawie cywilnym, odnoszącą się do odsetek jest możliwość ich żądania w razie opóźnienia się dłużnika ze spełnieniem świadczenia (art. 481 § 1 k.c.). Określenie terminu, od kiedy dłużnik - pobierający nienależne świadczenie z ubezpieczenia społecznego - opóźnia się z jego zwrotem nie jest objęte odesłaniem. Nie jest to materia „zasad prawa cywilnego” lecz prawa ubezpieczeń społecznych. „Zasady prawa cywilnego” regulujące opóźnienie dłużnika w spełnieniu świadczenia cywilnoprawnego są różnorodne, uzależnione od rodzaju świadczenia. Odesłanie do prawa cywilnego nie dotyczy terminów wymagalności świadczeń cywilnoprawnych ani - co się z tym wiąże - określenia, od kiedy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia. Są to zasady dotyczące odsetek tylko pośrednio. Odesłanie byłoby niejednoznaczne, gdyby rozumieć je tak szeroko, gdyż w prawie cywilnym opóźnienie dłużnika uregulowane jest w różnorodny sposób w zależności od tego, jakiego świadczenia dotyczy. Określenia od kiedy należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także od świadczeń podlegających zwrotowi, należy poszukiwać w prawie ubezpieczeń społecznych a nie w prawie cywilnym.

Analogiczne poglądy zostały wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2008 r. ((...), M.P. Pr. 2009 nr 4, poz. 208), w którym Sąd Najwyższy uznał, że nie ma żadnych podstaw do stosowania przepisów prawa cywilnego (o bezpodstawnym wzbogaceniu lub czynie niedozwolonym) do oceny wymagalności nienależnie pobranego świadczenia.

Sąd orzekający w tej sprawie – w całości aprobuje te orzeczenia. W konsekwencji stwierdzić należy, że organ rentowy może jedynie naliczać odsetki ustawowe, a właściwie ma obowiązek wynikający z ustawy do naliczania odsetek, jeżeli ubezpieczony nie zwróci nienależnie pobranego świadczenia niezwłocznie po otrzymaniu decyzji ustalającej obowiązek zwrotu świadczenia. Decyzja ta ma bowiem charakter konstytutywny. Stąd też odsetki, o których mowa w art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie biegną przed doręczeniem decyzji ustalającej obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Sąd uznał, że skoro J. T. odwołał się od wysokości nienależnie pobranego świadczenia żadanego od niego, to jego odwołanie obejmuje również kwestię odsetek i dlatego orzekł w tej sprawie.

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł na mocy **art. 477¹⁴ § 2 kpc** i zmienił częściowo zaskarżoną decyzję, ustalając, że J. T. ma obowiązek zapłaty odsetek od nienależnie pobranych świadczeń w wysokości ustalonej ostatecznie na kwotę 13.397,93zł dopiero od dnia 24.10.2012r.